

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrlometodějská teologická fakulta

Katedra křesťanské výchovy
Sociální pedagogika

Pavlitová Kateřina

Školka v přírodě s pohybovými
aktivitami

Bakalářský projekt

Vedoucí práce: Mgr. Marcela Fojtíková Roubalová

2012

Prohlašuji, že jsem bakalářský projekt vypracovala samostatně
s využitím uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 12. 11. 2012

.....
Kateřina Pavlitová

Děkuji Mgr. Fojtíkové Roubalové za metodickou pomoc a poskytování rad pro bakalářský projekt. Dále pak děkuji Mateřské škole Bělkovice - Laš'any, zejména paní učitelce Anně Klapkové, za poskytnutí materiálových podkladů.

Obsah

Úvod.....	5
1 Bělkovice - Lašt'any	7
1.1 Historie základní školy a mateřské školy	8
1.2 Současnost základní a mateřské školy.....	9
1.3 Charakteristika organizace	10
1.3.1 Personální zajištění.....	11
1.3.2 Materiální podmínky.....	12
1.3.3 Školní vzdělávací program	12
2 Děti a příroda.....	14
2.1 Charakteristika vývoje dítěte předškolního věku	14
2.2 Hra dětí v předškolním věku.....	15
2.3 Děti, příroda a dospělí.....	17
2.4 Pobyť a výchova v přírodě.....	18
3 Návrh projektu školky v přírodě	21
3.1 Cíl školky v přírodě	21
3.2 Organizace školky v přírodě	23
3.3 Zabezpečení školky v přírodě	25
3.4 Finanční zabezpečení	25
3.5 Pedagogické obsazení.....	26
3.6 Informace k programu organizace školky v přírodě	26
3.7 Zásady bezpečnosti při práci s dětmi	28
3.8 Motivace a bodování.....	28
3.9 Režim dne.....	30
3.10 Program denních činností	30
Závěr.....	49
Použitá literatura.....	50
Seznam příloh.....	51

Úvod

V současné přetechnizované době, kdy většinu práce za nás vykonají stroje, které lidem usnadňují, ale i znepříjemňují život, doby plné civilizačních chorob a obezity, se pozapomíná na pohybové aktivity a zdravý životní styl. Většina populace, a to převážně děti, by měli již od raného dětství přijímat správné návyky ze svých rodin. Ne všechny rodiny však dětem správný zdravý způsob života předkládají. Proto musíme pomáhat v dětech probouzet kladný vztah k přírodě, ke správnému životnímu stylu a pohybu, a to již od útlého věku.

Pobyt v přírodě na čerstvém vzduchu spojený s aktivitami poskytuje člověku mnohem více poznatků a zážitků než pobyt v tělocvičnách, na umělých hřištích, nebo vysedávání u televize a počítačů.

Dnešní člověk necítí potřebu pobývat v přírodě, protože vše potřebné k životu najde ve městě, kde možností, jak trávit volný čas, stále přibývá. Moderní technika nabízí využití, které je akčnější a pro někoho atraktivnější. Z médií se šíří k veřejnosti probouzení obav z nečistoty, klíšťat a nemocí.

V dnešní době je klima rodiny rychlejší, rodina spolu tráví málo času, méně se spolu účastní různých kulturních akcí a sportovních aktivit. Rodiče jsou celý den zatíženi pracovními povinnostmi, zvyšují si kvalifikaci, honí se za penězi prací přesčas. Děti pak zahlcují kroužky. V horším případě nechají děti trávit volný čas bez dozoru a vedení.

„Pokud dětem neumožníme dostatečný kontakt s přírodou, omezujeme jejich operační pole ve využívání tzv. explorativní hry, ve které se dítě chová jako batole, potřebuje zakoušet realitu dotýkáním, pozorováním, nasloucháním a čicháním. Dopouštíme se zde velké výchovné křivdy, protože u dětí tímto způsobem snižujeme citlivost smyslového vnímání, čímž vlastně ochuzujeme plnohodnotné prožívání jejich života.“¹

¹ STREJČKOVÁ, E. (ed.) a kol. *Děti, aby byly a žily*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2005. s. 9

Kombinace přírody a pohybových aktivit je velmi důležitá a užitečná, nejen pro dětskou obratnost, vytrvalost, prostorovou orientaci a snahu zdolávat překážky, ale i k rozvoji důvěry v sebe, v kamarádství, v týmového ducha, samostatnosti nebo i k uvolnění, zábavě a relaxaci. Škola v přírodě, tzv. ozdravný pobyt, se proto stává významnou součástí, která umožňuje kontakt s přírodou, jež je dnes pro některé děti vzácností.

Cílem mého bakalářského projektu je připravit pro Mateřskou školu Bělkovice - Lašřany kompletní zpracování projektu pro organizování školky v přírodě s pohybovými aktivitami. Doposud mateřská škola takovýto pobyt pro děti nepořádala a soustředila se spíše na svou běžnou činnost a akce organizované pouze na zahradě vesnické mateřské školy.

Projekt je určený pro děti předškolního věku, před nástupem školní docházky. Plánován je na pět dnů, z toho čtyři noci, od pondělí do pátku. Plánovaná kapacita je 24 dětí s dozorem tří pedagogických pracovníků. Pobyt jsem umístila do Activityparku Hotelu Všemina, v krásné přírodní lokalitě uprostřed Hostýnských a Vizovických vrchů.

V první části projektu se nejprve věnuji obci Bělkovice - Lašřany, historii a současnosti základní a mateřské školy. Následuje charakteristika vývoje dítěte předškolního věku a vhodným hrám. Dále se věnuji problémům, které mohou děti a dospělí v přírodě potkat, jaký byl rozvoj pohybu a výchovy v přírodě. Závěrečná část patří samotnému projektu, jeho organizaci, zabezpečení, vytyčení cílů, režimu dne a hlavně návrhu programu s pohybovými aktivitami pro zorganizování školky v přírodě.

1 Bělkovice - Lašťany

„Pouze dvě obce na severní Moravě mohou podat důkaz o své existenci již před 900 lety dle písemných pramenů. Jsou jimi Hejčín (od roku 1919 součást Olomouce) a Lašťany, nedávno spojené s Bělkovicemi.“²

V dávné minulosti si naši předci vybrali toto místo, kvůli svým předpokladům pro osídlení obou vesnic. Zaručovalo totiž rovinu, nezbytnou pro osídlení, zřízení cest a přípravu polí, blízkost lesa a vodního toku, jež poskytoval dostatek vody. Spojené obce se nacházejí v podhůří Nízkých Jeseníků, na rozhraní Uničovské plošiny a Domašovské vrchoviny. Obě vesnice leží v blízkosti komunikace spojující města Olomouc a Šternberk. Tato komunikace plnila v tereziánské době úlohu poštovní silnice. Katastry obou původních obcí se dotýkají. Dělí je dvacetdevět kilometrů dlouhý Trusovický potok, který ústí do řeky Moravy v Olomouci nad Černovírem.

Obec Bělkovice - Lašťany³ tvoří jeden celek, s jedním Obecním úřadem, jejímž starostou je od roku 1999 pan David Berka. K trvalému pobytu je k 1. lednu 2012 v obci přihlášeno 2152 občanů. Průměrný věk občanů je 39,22 roků. Obec je křižovatkou cest, na západ do Bohuňovic, směrem na jih k Dolanům a na východ na Vésku. Bělkovické údolí je vyhledávanou rekreační oblastí mnoha obyvatel Olomouce.

Z dřívějších dob se v obci zachovalo několik kaplí, kamenných křížů a pomníků obětí války. V obci poskytuje své služby zdravotnické zařízení, pošta, obecní knihovna, ZŠ a MŠ, samoobsluha a tři pohostinství. Pro sportovní a kulturní využití se v obci nachází koupaliště, nové víceúčelové hřiště s umělým povrchem, fotbalové travnaté hřiště, sokolovna. V obci působí několik spolků jako je Sbor dobrovolných hasičů, skautský oddíl Junák, T. J. Sokol, Sportovní klub, Hokejový klub, Český zahrádkářský svaz, Myslivecké sdružení, Senior klub, Šipkový klub Parlament, Tvořeníčko pro každého a mnoho dalších. V obci je vybudována plynofikace a kanalizace (ČOV).

² KOUŘIL, M. *Bělkovice - Lašťany 900 let*. OKS Olomouc: 1978. s. 5.

³ Viz. příloha č. 1

Od roku 1848 se v obci dochoval starý zvyk, jímž se vítá jaro a oslavuje se Kristovo vzkříšení. Jedná se o oslavu Hodu Božího velikonočního, konanou průvodem tzv. Ježíškovských Matiček. Tento starý zvyk se nevyskytuje nikde jinde na Hané. Bělkovická oslava se vyznačovala původností slavnostního hanáckého kroje a krásného věnce, který měly Matičky na hlavách, zatímco lašánské Matičky měly jednodušší šat.⁴

Matičky byly svobodné panny s doprovodem svobodných mláďenců, kteří vytvořili průvod s kapelou, jdoucí do kostela a na zpáteční cestě končící veselicí u jedné z Matiček. Každoročně loňské Matičky volí Matičky nové.

1.1 Historie základní školy a mateřské školy

V Bělkovicích se o existenci školy do 18. století nedochovaly žádné informace. Předpokládejme tedy, že základní znalosti a informace především o náboženských otázkách mohli získávat děti a dospělí obyvatelé od dolanského faráře, protože v Bělkovicích kostel nestál.⁵

První školu se podařilo postavit bělkovickým konšelům v roce 1816 na návsi, jako přízemní budovu, kde se vyučovalo čtení, psaní, počítání, náboženství, zpěv a tělocvik. Roku 1876 vyhořela a na stejném místě byla postavena nová jednoposchod'ová budova zakončená věžičkou, která stojí dodnes.

První záznam o zřízení mateřské školy je z roku 1939, a to jako dvě samostatná zařízení – jedno v Bělkovicích, druhé v Lašanech. Nejdříve byla školka v Bělkovicích provozována v původní Sokolovně a následně v roce 1945 přesunuta do novostavby v Loušku, do bývalé německé školky, s mnoha místnostmi, kabinety, tělocvičnou i sborovnou, kde působí a slouží dodnes.

„Děti z Lašťan chodily zřejmě již koncem 17. století do školy v Bohuňovicích, která se připomíná již v roce 1696.“⁶

⁴ Srov. ČERMÁK, M. *Dějiny obce Bělkovice - Lašťany*. 1. vyd. Obec Bělkovice - Lašťany, 2008. s. 184.

⁵ Srov. ČERMÁK, M. *Dějiny obce Bělkovice - Lašťany*. 1. vyd. Obec Bělkovice - Lašťany, 2008. s. 152.

⁶ ČERMÁK, M. *Dějiny obce Bělkovice - Lašťany*. 1. vyd. Obec Bělkovice - Lašťany, 2008. s. 155.

V roce 1822 bylo povoleno otevřít za určitých podmínek samostatnou jednotřídní školu v Lašřanech s knihovnou, kde na nákup prvních knih přispěla obec. Škola byla v roce 1947 přeměněna na národní školu pro pět postupných ročníků.

V roce 1960 se obě školy sloučily v jednu Základní školu Bělkovice - Lašřany, se šesti třídami 1. – 5. postupeho ročníku a školní družinou.

V roce 1970 byly sloučeny i obě mateřské školy pod jedno ředitelství, ale zůstaly v obou původních budovách. Až o dva roky později se Mateřská škola Lašřany přestěhovala do Mateřské školy Bělkovice, původní německé školy. V rozmezí let 1986 - 1997 byl provoz mateřské školy pouze dvojtřídní, z důvodu nízkého počtu narozených dětí. V září roku 1997 bylo otevřeno nové oddělení a opět byla mateřská škola trojtřídní.

1.2 Současnost základní a mateřské školy

Od roku 1995 má Základní škola Bělkovice - Lašřany dvě budovy, v Bělkovicích jsou umístěny 1. až 3. třída, v Lašřanech je jen 4. třída a školní družina s jídelnou. Základní školu Bělkovice - Lašřany pro školní rok 2011/2012 navštěvovalo 125 žáků a pedagogický sbor se skládal z deseti pedagogů. Základní škola je vybavena keramickou dílnou a počítačovou učebnou.

„K 1. lednu roku 2003 se Základní škola Bělkovice - Lašřany stala samostatným právním subjektem. Zastupitelstvo obce rozhodlo o sloučení základní školy, mateřské školy a školní jídelny, v jeden subjekt.“⁷

Základní i mateřskou školu vede již několik let Milena Přikrylová.

Součástí příspěvkové organizace je Mateřská škola Bělkovice - Lašřany, pro kterou tento projekt po domluvě s učitelkami připravuji. Pro školní rok 2011/2012 bylo přihlášeno do Mateřské školy Bělkovice - Lašřany 107 dětí, z tohoto důvodu bylo nutné otevřít dvě nová oddělení. Čtvrté oddělení je určeno pro předškolní děti a páté oddělení navštěvují nejmenší děti.

⁷ ČERMÁK, M. *Dějiny obce Bělkovice - Lašřany*. 1. vyd. Obec Bělkovice - Lašřany, 2008. s. 161.

1.3 Charakteristika organizace

Mateřská škola při Základní a Mateřské škole Bělkovice - Lašřany⁸ se nachází na okraji obce Bělkovice - Lašřany v klidné lokalitě obklopené poli a lesy nedaleko známého Bělkovického údolí. Obec leží v blízkosti města Olomouce a je velmi dobře zajištěna autobusovou dopravou. Mateřská škola úzce spolupracuje se základní školou, s obecním úřadem a s Pedagogicko - psychologickou poradnou v Olomouci. Ve vztahu pedagog - rodič panuje oboustranná důvěra a otevřenost, porozumění, respekt a spolupráce. Dobré vztahy má mateřská škola i s místními podnikateli, kteří pomáhají sponzorskými dary při pořádání různých akcí např. mikulášské besídky, Den dětí apod.

Mateřská škola je pětiletá, kde jsou děti rozděleny do oddělení dle věku:

1. oddělení „Kuřátka“ navštěvují děti 3 – 4leté. Seznamují se hravým způsobem s novým prostředím a kolektivem vrstevníků. Učí se základní hygienické návyky, spolupracovat s druhými dětmi a přizpůsobit se režimu školky.
2. oddělení „Berušky“ navštěvují děti 4 - 5leté. Děti si dále rozvíjí získané návyky, rozšiřují si vědomosti a dovednosti, důraz se klade na rozvoj slovní zásoby a tvoření jednoduchých souvětí.
3. oddělení „Sluníčka“ navštěvují děti 5 - 6leté a děti předškolního věku. Denně si děti rozvíjí svou osobnost člověka a připravují se na vstup do základní školy. Důsledně se zaměřují se na rozvoj řeči, případná doporučení její nápravy. Rozšiřují si slovní zásobu, logické myšlení, pohybové dovednosti, estetické cítění a počáteční seznamování s anglickým jazykem.
4. oddělení „Včelky“ navštěvují děti s odkladem školní docházky a nejstarší děti s jejich sourozenci. K dětem se přistupuje s individuální péčí a s ohledem na jejich speciální potřeby. Do režimu dne spadá i počáteční výuka anglického jazyka.
5. oddělení „Motýlci“ navštěvují ti nejmenší. Toto další oddělení pro nejmenší bylo vytvořeno z důvodu velkého počtu nově přihlášených dětí.

⁸ Viz. příloha č. 2

Každá mateřská a základní škola má vypracovaný organizační řád, jehož součástí je směrnice pro organizování školy v přírodě. Tuto směrnici vypracovává ředitel na základě Školského zákona č. 472/2011 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Škola v přírodě se řídí zejména zákoníkem práce č. 347/2010 Sb., zákonem č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a změně některých souvisejících zákonů, vyhláškou MŠMT ČR č. 320/10 Sb. o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti, vyhláškou č. 64/2005 Sb. o evidenci úrazu dětí, žáků a studentů, vše v platném znění, školním řádem a dalšími směrnicemi školy.

1.3.1 Personální zajištění

Mateřskou školu vede vedoucí učitelka Anežka Hynková spolu s dalšími deseti pedagogickými pracovníci. V každém oddělení pracují dvě učitelky. Dále v mateřské škole působí i nepedagogičtí pracovníci jako je školnice, dvě uklízečky a pracovnice obchodního provozu školní jídelny.

Výchovně - vzdělávací práce je zajišťována pedagogy, kteří mají příslušnou kvalifikaci. Všichni pracovníci mají možnost si průběžně doplňovat své vzdělání různými kurzy, semináři a zvyšovat si tak svou odbornost. Pedagogové vytváří prostředí, ve kterém se děti cítí spokojeně, jistě a bezpečně. Pedagogové sledují konkrétní individuální potřeby jednotlivých dětí a snaží se jim porozumět a vyhovět po celý den, včetně možností relaxace. Novým dětem je nabídnut adaptační režim, kdy mají děti možnost pobytu se sourozencem nebo kamarádem v jiném oddělení. Rodiče jsou pravidelně informováni o prospívání dítěte, o pokrocích v rozvoji i v učení. Organizace výchovně - vzdělávacího procesu je realizována dle požadavků ochrany a bezpečnosti zdraví všech zúčastněných. Po celou dobu práce s dětmi, při všech aktivitách, odpovídají za bezpečnost dětí pedagogičtí pracovníci až do doby převzetí jeho zákonným zástupcem.⁹

⁹Srov. ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA BĚLKOVICE- LAŠŤANY. *Učíme se pěkně hrát a svět kolem poznávat.* [cit. 8. 6. 2012][online], Dostupné z WWW < <http://www.skolabelkovice.cz/ms/?page=contents&i=12> >.

1.3.2 Materiální podmínky

Mateřská škola má dostatečně velké prostory pro stanovenou kapacitu dětí. Každé oddělení má svou třídu, hernu, šatnu i své sociální zařízení. V budově mateřské školy se dále nachází dvě kuchyňky, tzv. přípravný jídl, ložnice a šatny pro personál.

V současné době prochází budova průběžnou rekonstrukcí. Starý nábytek je postupně vyměňován za nový, modernější a lépe vyhovujícím potřebám. V celé budově byla vyměněna stará okna za nová plastová a stejně tak i hlavní vstupní dveře. V průběhu každého školního roku jsou třídy doplňovány novými hračkami. Staré a opotřebované didaktické pomůcky jsou vyřazeny a nahrazeny novými. Součástí mateřské školy je i rozsáhlá zahrada, vybavená zahradním domkem, pískovišti, novými dřevěnými průlezkami a skluzavkou, kde mají děti dostatek pohybu. Probíhá i oprava oplocení a v blízké době je plánováno zateplení celé budovy a nová fasáda. V letních měsících využívá mateřská škola bazének.¹⁰

1.3.3 Školní vzdělávací program

Mateřská škola Bělkovice - Lašřany se řídí svým Školním vzdělávacím programem pod názvem „ Učíme se pěkně hrát a svět kolem poznávat“¹¹.

Do mateřské školy jsou přijímány děti od tří let. O zařazení dítěte rozhoduje ředitelka mateřské školy dle stanovených kritérií. Přednost v přijetí do mateřské školy mají předškolní děti a děti zaměstnaných rodičů.

Děti jsou v mateřské škole postupně seznamovány s pravidly chování ve skupině, návyky sebeobsluhy, hygienickými návyky, návyky při stolování, společenským chováním a zdravým životním stylem. Učí se samostatnosti, nebát se a důvěřovat si. Děti získávají vědomosti, pracovní dovednosti a učí se vážit si výsledků lidské práce.

¹⁰Srov. ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA BĚLKOVICE- LAŠŘANY. *Učíme se pěkně hrát a svět kolem poznávat.*[cit. 8. 6. 2012][online], Dostupné z WWW < <http://www.skolabelkovice.cz/ms/?page=contents&i=12> >.

¹¹Srov. ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA BĚLKOVICE- LAŠŘANY. *Učíme se pěkně hrát a svět kolem poznávat.*[cit. 8. 6. 2012][online], Dostupné z WWW < <http://www.skolabelkovice.cz/ms/?page=contents&i=12> >.

Celý program směřuje k rozvoji úcty k životu, k seznamování s životním prostředím a k ochraně přírody, která děti obklopuje. Zejména k vnímání přírody jako zdroje přirozené krásy, harmonie a pozorování detailů přírodnin, živočichů a květin. Děti pomáhají v krmení zvířátek v zimě, sběrem kaštan a žaludů. Dále také třídí odpad, zvláště PET lahve a z jejich uzávěrů staví různé obrázky.¹²

Každá paní učitelka má pracovní dokument s přehledem činností - integrované bloky, které souvisí s jednotlivým ročním obdobím, s životem lidí, včetně svátků a oslav, s tím co se právě děje kolem. O tématech vypovídá i pravidelná výzdoba celé mateřské školy. Všechny výchovy se prolínají, dané téma je obsahovým prvkem. Činnosti s dětmi jsou v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem.

¹² Viz. příloha č. 3

2 Děti a příroda

V této kapitole se věnuji charakteristice dítěte předškolního věku a hře jako důležitému prvku výchovy. Dále pak, jak je dítě závislé na svém dospělém průvodci přírodou a následně jak se vyvíjel pobyt v přírodě až po jeho současnost.

2.1 Charakteristika vývoje dítěte předškolního věku

Vývojové období předškolního věku dětí označujeme období mezi 3. až 6. rokem. Na začátku předškolního věku je dítě zralé pro vstup do mateřské školy a na jeho konci zralé pro vstup do školy.¹³

Z hlediska tělesného vývoje roste dítě spíše do výšky, mizí baculatost, zdokonaluje se činnost orgánů, rozvíjí se svalstvo, probíhá osifikace kostry. Dítě předškolního věku je odolnější vůči infekčním chorobám než v předchozím období. Předškolní dítě má velkou potřebu pestrého a mnohostranného pohybu, kterou uspokojuje nejčastěji při hrách. Zájmy jsou nevyhraněné, labilní, krátkodobé. Schopnosti dětí jsou většinou ještě nerozvinuté. Zlepšuje se i svalová koordinace, dítě zvládá i náročnější úkony, např. jízdu na kole, hry s míčem. K pokroku dochází i v koordinaci drobných svalů ruky, kterou dítě procvičuje kreslením, modelováním, věnuje se rukodělným činnostem, zdokonaluje se ve schopnostech sebeobsluhy, např. oblékání, obouvání či osobní hygieně.

Z hlediska rozumového rozvoje dochází k pokroku v úrovni poznávacích a paměťových procesů, např. vnímání, myšlení, zapamatování, fantazie, pozornosti, ale také v rozvoji řeči. Rozšiřuje se slovní zásoba, zlepšuje se vyjadřování a správná výslovnost. V životě předškoláka mají velký význam city, objevuje se stud, plachost, nesmělost, strach z neznámého.

Z hlediska sociálního vývoje má dítě zvyšující se potřebu společenského kontaktu, zejména s vrstevníky. Tyto vztahy jsou zatím krátkodobé, náhodné a nestálé. První skutečná kamarádství se objevují až na konci období předškolního věku.

¹³Srov. MATĚJČEK, Z. POKORNÁ, M. *Radosti a starosti: předškolní věk, mladší školní věk, starší školní věk*. 1. vyd. Jinočany: H + H, 1998. s. 10.

2.2 Hra dětí v předškolním věku

Pro každé dítě začíná velká hra snad již od narození. Nejdříve se dívá kolem sebe, poznává své nejbližší, postupně i širší okolí, zkouší lézt, pak chodit a zkoumá všechno, na co přijde. K nejdůležitějším obdobím ve společenském životě je kontakt se svými vrstevníky a lidmi všech věkových kategorií. Pomocí hry, kterou si dítě neuvědomuje, se rozvíjí jeho osobnost a tím pádem se zařazuje do společnosti. V dospělosti tato hra nese název život. V životě můžeme na hru pohlížet jako na hru dětskou, která tvoří vlastní charakteristickou kapitolu k získání prožitků a zkušeností a hru, kterou používáme jako prostředek výchovy.

První hra je důležitá pro navázání kladného kontaktu s účastníky, rozehřát a navodit herní atmosféru. Úspěšnost hry závisí z velké části na jejím dobrém uvedení, vysvětlení a zadání pravidel. Pravidla pro malé děti by neměla být složitá. Pro úspěšnou realizaci her je třeba dodržovat několik základních pravidel, jako je styl a příprava práce vedoucího, která by se neměla v žádném případě podcenit. Vedoucí stanoví cíle, vytvoří postup, musí umět vysvětlit význam hry. Vedoucí se při hrách může ocitnout v několika rolích, jako je vedoucí, rozhodčí, instruktor, poradce, nebo spoluhráč.

Hru charakterizují převážně pojmy jako řízená pravidla, zábava, radost, potěšení, dobrovolnost, dramatičnost, přítomnost apod. Důležitým faktorem hry je čas, který pomáhá rozlišovat délku hry, měří úroveň, určuje intenzitu a zážitek, který v nás po hrách zůstává. Hra získává své pravé hodnoty, když její účastníci ztratí pojem o čase nebo lépe přestanou vnímat okolí. V každé hře objevujeme další stránky jejího smyslu a cítíme její obrovskou rozmanitost.¹⁴

Pokud jsou děti několikrát po sobě v roli poražených, mohou pochybovat o svých schopnostech a zmenšuje se tak jejich zájem o další aktivity podobného charakteru.¹⁵

¹⁴ Srov. BARTUNĚK, D. *Hry v přírodě s malými dětmi: hra a cvičení v přírodě pro děti ve věku od 4 do 8let*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. s. 11.

¹⁵ Srov. BARTUNĚK, D. *Hry v přírodě s malými dětmi: hra a cvičení v přírodě pro děti ve věku od 4 do 8let*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. s. 12.

Při hře je důležité učit děti přijímat vítězství i prohry, pěstovat vytrvalost, kladnou ctížádostivost, kamarádství, vzájemnou pomoc a spolupráci. Hry by měly mít pravidla specifikována pro radost z toho, že děti někam doběhnou, přeskočí kládu, přeběhnou louku, posbírají barevné kartičky apod. Záleží zejména na vyhodnocení vedoucím, jak hru zhodnotí, zda vyhlásí výsledky či vítěze. Dobré zhodnocení výsledků je důležité pro zájem a chuť hrát další hry.¹⁶

Hry můžeme dělit do různých kategorií, a to na hry funkční, fiktivní, receptivní, konstrukční a společenské nebo poznávací, vzdělávací, výchovné, léčebné, instrukční, propagační, sociálně angažované. Dále existuje mnoho různých způsobů, jak ke hře můžeme přistupovat. Hra také může být zaměřena na poznávání, procvičování vnímání, rozvíjení empatie, výrazu a kooperaci. Dále můžeme hry rozdělit na sportovní, pohybové, v přírodě, ve městě, v klubovně, dramatické, dobrodružné apod.

Na přípravu a vedení her pro malé děti jsou kladeny vyšší nároky. Musíme u dětí vzbudit zájem, motivovat je ke hře, udržovat jejich pozornost a především stále dodržovat zásady bezpečnosti. Přihlížet by se mělo k dennímu režimu dětí, brát v úvahu souvislosti s jídlem, spaním a únavou, znát vhodné nároky na pohybový aparát dětí (škodí dlouhodobá jednostranná zátěž a jednotvárnost). Dále je důležité při výběru zvažovat vhodnost hry pro daný věk dítěte. Pamatovat musíme také i na možné zdravotní obtíže, které se mohou v přírodě vyskytnout.

K rozdělení hráčů nebo vytvoření týmu lze přistupovat mnoha způsoby např. rozpočítáním, losováním, podle data narození, podle výšky, abecedně apod. Družstva by měla být fyzicky vyrovnaná, podle typu hry, nebo volíme kapitány a ti si střídavě volí své spoluhráče. Motivujícím prvkem je také volba přezdívky či názvu družstva pro lepší orientaci nebo zhodnocení.

Dobrý vedoucí dokáže díky motivaci ze všední hry vytvořit zábavnou a přínosnou aktivitu, nadchnout a strhnout ke hře. Dodržování těchto několika zásad vede k úspěšnosti vedení her.

¹⁶ Srov. BARTUNĚK, D. *Hry v přírodě s malými dětmi: hra a cvičení v přírodě pro děti ve věku od 4 do 8let*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. s. 12.

2.3 Děti, příroda a dospělí

Dítě se v přírodě od narození pohybuje naprosto přirozeně, ale je také závislé na svém dospělém průvodci. Důležité je si uvědomit, jaké signály dítěti dáváme, jaký slovník používáme. Jestli bereme pobyt venku jako naprostou samozřejmost a přirozenost nebo v horším případě jako zbytečnost a nutnost. Často je pobyt dítěte venku závislý na dospělých. Posadit už malé dítě k televizi nebo počítači je samozřejmě jednodušší, než ho obléknout a vyrazit do přírody. Je běžné, že dospělý s dítětem si vytvoří podivné pravidlo, že se chodí jen jednou denně ven.¹⁷

Dříve byl trest nesmět jít ven a v dnešní moderní době je často trestem jít ven. Děti vyrůstající v moderní době, kdy vlastně ani neví, co v přírodě dělat. Berou ji jako nutné zlo, které musí nějakým způsobem přežít.

Děti, které vyrostou v izolovaném světě čistoty (také díky reklamě), si nedovolí bližší kontakt s přírodou, natož v ní cokoliv prožít z důvodu ušpinění se. Když se dá na první místo prožitek, je pak umytí rukou či vyprání kalhot naprostou samozřejmostí a přirozeností. Když se dá na první místo ušpinění jako špatnost, kterou přináší příroda, děti se naučí přírodě vyhýbat, žít v ní neaktivně, jen v ní jakoby projít, hlavně, aby se neušpinily. Vytváření tohoto přístupu je zcela v rukou dospělých.¹⁸

Pro dítě nejmladšího věku je důležité, aby byl dospělý průvodcem v přírodě, ne jen doprovodem. Jiný vztah bude mít dítě k přírodě, když mu dospělý pomůže sehnout se k potoku, než dítě, na které rodiče volají „pozor“, ať tam nespadneš!“ Dospělý musí mít trošku odvahy dovolit dítěti pokusit se zdolat brod, strom, skálu. Již malé dítě může spát pod stanem, může nést batoh. Je v tom určitý začátek pokory dítěte k přírodě, kde si začíná zkoušet co si může dovolit.

¹⁷ Srov. STREJČKOVÁ, E. ed. a kol. *Děti, aby byly a žily*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2005. s. 27.

¹⁸ Srov. STREJČKOVÁ, E. ed. a kol. *Děti, aby byly a žily*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2005. s. 27.

Děti mají neuvěřitelnou výdrž a chuť něco dokázat, nejen venku, ale i uvnitř. Venku děti s lehkostí přistupují ke všem činnostem a dovednostem. Často řeší úkoly, ke kterým v místnosti potřebují rozličné pomůcky. Venku vše zvládnou s lehkostí jako je přeskakování, prolézání, rovnováhu, navlékání. Důležité je, že se naučí s omezeným počtem pomůcek neuvěřitelně improvizovat. Radost z dokončení úkolu je pak i na straně dospělých, v roli poradců.¹⁹

V některých městských mateřských školách se setkáváme s tím, že se děti do kontaktu s přírodou dostávají jen zřídka, proto jim chybí cit pro přírodu. Málokdy jdou do lesa či parku a dokážou správně pojmenovat základní rostliny a zvířata. Mnoho dětí ani neví, jaké to je se dotknout mokré louky, na kterou padla mlha. Přitom jsou děti zvědavé, přístupné pro nové věci a vše si chtějí vyzkoušet.

„Čím častěji se s dětmi v přírodě pobývá, tím větší je jejich vnímavost.“²⁰ Proto je tedy důležité podnikat s dětmi co nejdříve různé exkurze do přírody a ukázat krásy přírody v průběhu celého roku, a tím u nich budit zájem o rostliny a zvířata.

2.4 Pobyt a výchova v přírodě

„Celá historie lidstva je spojena se vztahem k jejímu přirozenému životnímu prostředí - přírodnímu prostředí.“²¹

Člověk se vyvíjel dlouhá tisíciletí v přírodě a s přírodou je neodlučitelně spjat, snaží se ji podmanit, ovládnout a využívat ji pro své nároky a potřeby. Díky schopnostem a inteligenci získávali naši předkové zkušenosti, vědomosti a dovednosti, kterých postupně využívali k přežití v různých částech biosféry. Z člověka sběrače se stal postupně člověk lovec. Nejvýznamnější vývojový skok představoval začátek zemědělské činnosti, začaly vznikat první vesnice. Charakter osídlení zajišťoval bezprostřední styk s přírodou prakticky až do našeho století.

¹⁹ Srov. STREJČKOVÁ, E. ed. a kol. *Děti, aby byly a žily*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2005. s. 27-29.

²⁰ STREJČKOVÁ, E. ed. a kol. *Děti, aby byly a žily*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2005. s. 27.

²¹ HANUŠ, R. JIRÁSEK, I. *Výchova v přírodě*. Ostrava: Vysoká škola báňská- Technická univerzita, 1996. s. 7.

Vztah člověka k přírodě ovlivňuje věda, filozofie, kultura, umění, sporty, volnočasové výchovné směry, ale také reakce na globální ekologickou krizi.

V období renesance Vittorino Ramboldini de Feltre nabízí jeden z prvních pokusů výchovy v přírodě. Tento italský myslitel si povšiml, nezdravého způsobu života společnosti ve městech a odhalil jeho negativní dopad na život člověka. Přivedl společnost k hledání nového vztahu člověka a přírody. Jako první uskutečnil myšlenku „školy v přírodě“. Celou školu postavil záměrně do krásného, čistého přírodního prostředí na břehu jezera, aby vychovával své svěřence ke střídmosti, tělesnému rozvoji a ctižádostivosti. Základem výchovy byla křesťanská morálka. Celou školu nazval *la casa ciogosa- dům radosti, dům veselí*.²²

Na přelomu 18. a 19. století vzniká středoevropský myšlenkový proud Filantropismus, kde se ve výchově prosazuje rovnováha, harmonie mezi tělesnou zdatností a výchovou duchovní, prosazuje se vzdělání i pro nejnižší vrstvy společnosti. K předním filantropistům patřil německý pedagog výchovného hnutí Johann Bernhard Basedow, který tvrdil, že člověk je od přírody dobrý a má-li se vyvíjet, je potřeba styku s přírodou a cvičit tělo. Jen takto lze docílit souměrného vývoje ducha i těla.²³

V Německu byla zakládána hnutí mladých lidí, která byla ovlivněna myšlenkami romantismu. Putovali do přírody, v které hledali zdroje pravého bytí, životní harmonie a utíkali před reálným řádem společnosti. Toto hnutí trvalo jen několik let a rychle se rozpadlo, ale mělo obrovský význam na vznik a rozvoj turistiky. S rozvojem turistiky souvisí i další forma pobytu a rekreace v přírodě, a to horolezectví.²⁴

²² Srov. HANUŠ, R. JIRÁSEK, I. *Výchova v přírodě*. Ostrava: Vysoká škola báňská- Technická univerzita, 1996. s. 9.

²³ Srov. HANUŠ, R. JIRÁSEK, I. *Výchova v přírodě*. Ostrava: Vysoká škola báňská- Technická univerzita, 1996. s. 10.

²⁴ Srov. HANUŠ, R. JIRÁSEK, I. *Výchova v přírodě*. Ostrava: Vysoká škola báňská- Technická univerzita, 1996. s. 10.

V Evropě vzniká celá řada tělocvičných systémů, anglický sport-golf, kriket, tenis, kopaná atd. Nejvýznamnější školou v Anglii se stala škola v Ragby, v níž působil pedagog Tomáš Arnold, který zdůrazňoval pravidlo Fair-Play. Dále vzniká skauting, jehož cílem bylo vytvořit smysluplný program a činnost pro děti z velkých měst a působit na děti všech společenských tříd. Skauting přispívá k rozvoji stránky duchovní, intelektuální, sociální, tělesné a morální. Řídí se třemi základními principy, jako je povinností k Bohu, k ostatním lidem a k sobě samému. Příčinou rozšiřování skautingu byla důsledná orientace na mimoškolní výchovu.

Organizovaný pobyt v přírodě začal být v Československu zaváděn po založení Tělovýchovné jednoty Pražské – Sokol Pražský v roce 1862. Sokol založil Dr. Miroslav Tyrš. V rámci Sokola vzniká turistický odbor, který dodnes pořádá výlety na významná místa českých dějin. V 80. letech 19. Století vznikají různé sportovní organizace - veslařské kluby, lehkooatletické kluby, plavecké jednoty atd.²⁵

Výchova v přírodě je vnímána jako akcent položený na život ve způsobu být. Příroda se nejvíce jeví jako pouhý objekt zájmu, ale jako přirozené prostředí člověka i celé lidské komunity. Většina aktivit výchovy v přírodě probíhá v čase mimopracovním, mimoškolním, v čase volna, době odpočinku a relaxace. Volný čas je důležitý, ale dnes se stává velkým civilizačním problémem. Přihlížíme vztahu člověka a přírody, jak člověk se svou kulturou se od přírody čím dál víc vzdaluje, odcizuje se a zároveň působí mnohdy ničivě. Ve 20. století se objevují pro lidstvo dosud neznámé pojmy, které signalizují posun v uvědomění si reálnosti vztahu lidské kultury a přírody pod názvy ekologická krize, globální problémy, populační exploze, jaderná válka, morální slepota, sociální patologie, trvale udržitelný život, postmoderna, konec dějin, šok z budoucnosti.²⁶

²⁵ Srov. HANUŠ, R. JIRÁSEK, I. *Výchova v přírodě*. Ostrava: Vysoká škola báňská- Technická univerzita, 1996. s. 25.

²⁶ Srov. HANUŠ, R. JIRÁSEK, I. *Výchova v přírodě*. Ostrava: Vysoká škola báňská- Technická univerzita, 1996. s. 37- 38.

3 Návrh projektu školky v přírodě

Vesnická Mateřská škola Bělkovice - Laš'any se soustřeďuje spíše na svou běžnou činnost a akce pořádá pouze na zahradě školy. Proto jsem se rozhodla nabídnout, po domluvě s vedoucí učitelkou Anežkou Hynkovou, kompletní zpracování projektu pro zorganizování školky v přírodě s pohybovými aktivitami.

Cílovou skupinou účastníků školy v přírodě v mém projektu budou děti předškolního věku v rozmezí od 5 do 7 let. Při tvorbě programu a uvedených aktivit jsem zohledňovala potřeby svěřených dětí. Školky v přírodě se zúčastní maximálně 24 dětí.

3.1 Cíl školky v přírodě

Cílem školky v přírodě je zdravý vývoj jedince, rozvoj jeho vztahu k přírodě a osobní rozvoj.

Posláním je zotavit děti, upevnit jejich zdraví, odolnost a fyzickou zdatnost díky pohybu na čerstvém vzduchu. Pohybové aktivity jsou jedním z cílů výchovy školky v přírodě, které jsou pro zdravý vývoj jedince nezbytné.

Pobyt v přírodě pomáhá při budování pozitivního vztahu k přírodě a také jeho poznávání. Jak užitečný může být člověk přírodě, co jí může dát a co ona může na oplátku dát zase jemu.

Pobyt dítěte na škole v přírodě pomáhá učit dítě samostatnosti, vzájemné ohleduplnosti, spolupráci a životu v kolektivu. Dále uspokojuje, rozšiřuje a prohlubuje zájmy dětí, získává nové vědomosti a dovednosti.

Zažít společně plno nového a aktivně si odpočinout na čerstvém vzduchu mimo svou rodinu. Škola v přírodě bude pro děti i pedagogy zajímavým zpestřením školního roku.

Usilujeme o naplňování těchto cílů:

- rozvíjet vnímavost a vztahy k lidem, prostředí i k přírodě,
- učit rozvíjet fyzické, duševní a sociální zdraví,
- podněcovat k tvořivému myšlení, logickému uvažování, řešení problémů,
- učit zodpovědnosti za své jednání, chování a své činy, pomáhat kamarádovi,
- rozvíjet schopnost týmově spolupracovat, respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých (smířit se s prohrou a podělit se o radost z výhry),
- naučit základům nejrůznějších sportovních aktivit dle jednotlivých her a činností,
- rozvíjet fantazii a tvořivost,
- vést k všestranné, účinné a otevřené komunikaci,
- podílet se na prevenci kriminality a sociálně patologických jevů.

Jasně vytyčení cílů výchovy a vzdělávání je základním a nezbytným předpokladem každého pedagogického působení. Prostřednictvím nejrůznějších her a aktivit v přírodě posílíme komunikativní kompetence, kompetence k učení, k řešení problémů, sociální a personální. Dle vyhodnocení ze strany pedagoga a účastníka hodnotíme pokroky, metody, které jsme použili, průběh procesu a kterých kompetencí účastníci dosáhli nebo získali, jaká byla úspěšnost a osvojení kompetencí.

3.2 Organizace školky v přírodě

Přípravu na pobyt dětí v přírodě začneme připravovat již začátkem školního roku. Průzkumem zjistíme, jaký bude u dětí a jejich rodičů zájem. Vyhledáme organizaci nebo zařízení k tomu vybavené, zjistíme podmínky, termín a cenu. Vytvoříme kalkulaci školky v přírodě spolu s dopravou a upoutáme např. plakátkem²⁷ na nástěnce školky.

Na třídních schůzkách seznámíme rodiče se školkou v přírodě, představíme místo a termín konání, následně cenu a termín výběru záloh (doplatků), předáme přihlášku na školku v přírodě²⁸, seznam doporučených věcí dítěte s sebou, dle ročního období a prohlášení o bezinfekčnosti. Pedagog zdůrazní, že není nutné dávat dětem sebou cenné věci, za ztrátu neručí.

Před odjezdem do školky v přírodě učitelky mateřské školy vypracují organizační a bezpečnostní pokyny, zajistí její přípravu po stránce personální, finanční, plánovací a organizační. Připraví seznam a pomůcky, které je nutno vzít s sebou pro zajištění činnosti (mapy, sešity, buzoly, míče, křídly apod.), připraví režim dne, režim školy v přírodě, připraví seznam žáků a dospělých, seznámí se s objektem školy v přírodě a okolím, vybere doplatek od dětí, zorganizuje dopravu. Dopravu zajišťuje soukromý dopravce.²⁹

Za bezpečnost dětí odpovídají učitelé, a to až do doby jejich předání rodičům. Pedagogičtí pracovníci odpovídají za výchovu, za ochranu zdraví a bezpečnost. Prohlášení o bezinfekčnosti³⁰ dítěte, popřípadě podepsané léky dítěte předá zákonný zástupce pořádající osobě tj. vedoucímu pedagogovi nebo zdravotníkovi. Do školky v přírodě nemohou být vyslány děti, jejichž zdravotní stav by ohrožoval zdraví ostatních účastníků školky v přírodě.

²⁷ Viz. příloha č. 4

²⁸ Viz. příloha č. 5

²⁹ Srov. SEDLAŘÍK, M. *Příprava a organizace školy v přírodě*. Olomouc, 1988.

³⁰ Viz. příloha č. 6

Po příjezdu do objektu školy v přírodě ubytujeme děti a dospělé. Svoláme do společenské místnosti nebo jídelny všechny účastníky a poučíme je, jak se chovat, seznámíme s bezpečnostními pokyny, s režimem dne i celé školky v přírodě. Dále děti poučíme o nutném přezouvání v budově, o nezamykání pokojů a o stálém místě u stolu. První večer po příjezdu zorganizujeme poradou mezi pedagogickým sborem a provozním personálem objektu. Projednáme ubytování, eventuální přesuny, podávání jídla, místnosti pro činnost, předložíme seznam dětí a doprovázejících pracovníků.³¹

Školka v přírodě se bude konat v tříhvězdičkovém Activityparku Hotelu Všemina. Hotel leží v malebném údolí s jezerem, v krásném horském prostředí Hostýnských a Vizovických vrchů.

Poloha a klimatické podmínky dělají areál velmi aktivní, a to jak v letním, tak i v zimním období. Okolní příroda dělá Hotel Všemina ideálním místem nejen pro sportovně-relaxační dovolenou, pobyty rodin s dětmi, školní výlety, školy v přírodě, ale i lyžařské kurzy apod. Blízko hotelu se nachází vodní nádrž Všemina, která byla postavena na potoku Všeminka za účelem snížení průtoku při zvýšených srážkových úhrnech a k ochraně obce Všemina před povodněmi. Po výstavbě tříhvězdičkového Hotelu Všemina v roce 1984 je přehrada využívána především rekreačně. Přehrada je rozdělena na dvě části - v jedné části slouží jako koupaliště, kde dno je písčité a částečně bahnité, v druhé části dlážděné. Nedaleko hotelu nalezneme i ranč, kde se děti mohou zúčastnit výukové jízdy na koni. Ke sportovnímu využití slouží tenisový areál, cvičná horolezecká stěna, lanový park, krytý bazén, motokáry, půjčovna kol, trampolína atd. Hotel Všemina nabízí ubytování až pro 200 osob. Stravování pro školy je zajištěno formou plné penze s celodenním pitným režimem. Venku se mohou pořádat i táboračky spojené s opékáním.

³¹ Srov. SEDLAŘÍK, M. *Příprava a organizace školy v přírodě*. Olomouc, 1988.

3.3 Zabezpečení školky v přírodě

Pobyty se zřizují pouze v oblastech s čistým ovzduším, místech chráněným před hlukem a jinými vlivy, které by mohly mít negativní dopad na zdraví dětí. Okolí musí poskytovat podmínky pro zvyšování tělesné zdatnosti dětí, jako například přírodní terény nebo sportoviště. Objekt školky v přírodě musí mít prostory na spaní, výuku (hru) dětí, prostory pro volný čas a hygienické zázemí. Pro školu v přírodě musí být zabezpečeno stravování, zásobování pitnou vodou, odstraňování odpadků a splaškových vod, dle hygienických požadavků upravenými právními předpisy.

Denní strava musí být 5x denně, složená ze snídaně, svačiny, oběda, odpolední svačiny a večeře v intervalu maximálně 3 hodin. Děti musí mít alespoň 1x denně teplé jídlo a pitný režim volně přístupný v průběhu celého dne.

3.4 Finanční zabezpečení

Dopravu na trase Olomouc – Slušovice bude zajišťovat soukromý dopravce. Kalkulace ceny bude vycházet ze vzdálenosti 90 km. Je nutné počítat čtyři jízdy tam i zpět. Smluvní ceny je 30,- Kč/ km. Cesta bude zabezpečena mikrobusem pro 24 dětí a tři pedagogické pracovníky.

Ubytování bude na 4 noci v hotelových pokojích a stravování proběhne formou plné penze včetně svačinek a celodenního pitného režimu. Pevná částka daná zařízením činí pro dítě Kč 365,- a pro dospělou osobu Kč 690,- za noc.³²

Částka na pomůcky a vstupné zahrnuje nákup krepového papíru, psacích potřeb, sportovního vybavení, sladkostí a vstupu do ZOO Lešná.

³² Při účasti 24 dětí ubytovatel poskytuje ubytování a stravu pro dvě dospělé osoby zdarma.

Kalkulace pro jednoho účastníka	
Doprava	450,-
Ubytování a stravování	1. 575,-
Pomůcky a vstupné	275,-
Pro jedno dítě na 5 dní/ 4 noci	2. 300,-

Celkové náklady	
Doprava	10. 800,-
Ubytování a stravování	37. 800,-
Pomůcky a vstupné	6. 600,-
Celkem	55. 200,-

3.5 Pedagogické obsazení

Školky v přírodě se účastní tři učitelky mateřské školy, jako pedagogický dozor, z nichž jedna bude mít kurz zdravotníka.

Zdravotník je vybaven lékárníčkou první pomoci vybavenou pro potřeby školky v přírodě. Ošetřuje drobná poranění, onemocnění a poskytuje první pomoc. Průběžně sleduje zdravotní stav dětí a kontroluje hygienický stav školy v přírodě. Vede také zdravotnický deník a seznamy účastníků.

3.6 Informace k programu organizace školky v přírodě

Program je vhodný pro podzimní nebo jarní období, kdy převládá pohyb na čerstvém vzduchu. Předem je nutné si připravit programovou náplň po celou dobu školky v přírodě. Program se upravuje podle počasí, podle věku dětí, podle jejich tělesné kondice, zdravotního stavu, prostředí a materiálních podmínek.

Sportovní činnosti v programu jako jsou rozcvičky, pohybové aktivity se dají uskutečňovat s minimálním vybavením v přírodě i na hřišti, na základě vhodné motivace. Střídá se spontánní pohybová činnost se sportovní činností řízenou, v celodenním režimu a pokud možno u všech dětí. Děti se mohou rozdělit do skupin podle zájmu a tělesné výkonnosti. Volíme vhodný terén, který je přehledný a odpovídá bezpečnosti a ochraně zdraví dětí.

Náplní školy v přírodě by neměly být jen pohybové aktivity, ale i hry, soutěže, besedy, výlety, karnevaly. Dále i upevňování návyků společenského chování, správného stolování, osobní hygieny, estetické výchovy a posilování vztahu dětí k práci, především péči o čistotu a pořádek. Děti by měly být vedeny k vnímání krásy přírody, památek a k ochraně životního prostředí.

Za nepříznivého počasí zařazujeme do programu školky v přírodě výtvarné práce, práce s přírodním materiálem, četbu, vyprávění, didaktické a stolní hry apod. Vybíráme je z námětů pro jednotlivé dny nebo z doporučené literatury.

Učitelé poznávají žáky v průběhu celého dne, kdy se děti projevují spontánně a bezprostředně. Proto je v tomto směru cenná a účinná výchova dítěte k samostatnosti, kdy je dítě odloučeno od rodičů a musí si vše potřebné pro svou hygienu a obsluhu udělat sám. Specifické podmínky života v kolektivu utužují a posilují přirozenou dětskou družnost, učí děti vzájemné ohleduplnosti a spolupráci.

V režimu dne musí být pevně vymezena doba pro dostatečný spánek, dodržování osobní hygieny, pravidelnost v jídle, čas pro pohybové a zájmové činnosti. Na přípravu režimu dne spolupracuje i zdravotník.

3.7 Zásady bezpečnosti při práci s dětmi

Zásady bezpečnosti práce jsou důležité při vykonávání dohledu nad nezletilými a platí jak v běžném provozu mateřské školy, tak i na školce v přírodě např.:

- při vzdělávání dětí dodržují pedagogičtí pracovníci pravidla a zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
- při přesunu dětí po pozemní komunikaci se pohybují ve skupině, a to nejvýše ve dvojstupech, které doprovází dva pedagogičtí pracovníci, jeden na začátku skupiny a druhý na konci,
- převážně při přesunu nejlépe využívat chodníků a levé strany krajnice,
- při snížené viditelnosti použít zviditelňující vesty,
- při pobytu v přírodě využívat jen bezpečná místa,
- rozdělání ohně pouze na místech určených,
- pedagogický dozor zajišťuje, aby se děti pohybovaly v bezpečné vzdálenosti od otevřeného ohně,
- pedagogičtí pracovníci dbají, aby pohybové aktivity byly přiměřené věku dětí,
- při aktivitách, u kterých se používají ostré předměty (nůžky, nože atd.), vykonávají práci pouze pedagogové.

3.8 Motivace a bodování

Celá škola v přírodě je pětidenní pobyt, který se skládá z programu plného her a pohybových aktivit převážně v přírodě. Připravený celodenní program na téma: „Školka Ferdy Mravence“ je napínavý, zábavný a hlavně přínosný ve zdravém prostředí.

Neformální cestou děti získávají nové poznatky, vztah k lidem a přírodě, pracovitost, tvořivost, zručnost prostřednictvím oblíbeného dětského hrdiny Ferdy Mravence a jeho přátel. Motivací dětí v jejich činnostech a soutěžích je hrdina knížky Ondřeje Sekory, který děti provází celým pobytem školky v přírodě.

V první řadě si představíme oblíbeného dětského hrdinu Ferdu Mravence, který je asi nejslavnější mravenec na světě, s červenou puntíkovanou mašlí kolem krku. Mezi dětmi je velmi oblíben jako neohrožený hrdina, který je statečný, šikovný, nebojácný, kamarádský, čestný a vždy si ví rady. Na rozdíl od svého kolegy brouka Pytlíka je ovšem praktik. Brouk Pytlík je spíše nešikovný a rád se chvástá, všechno ví a všechno zná.

Hlavním úkolem Ferdy Mravence bude provádět a motivovat pohádkou či příběhem, hodnotit práci a soutěže, rozvíjet vztah mezi dětmi a přírodou.

Děti spolu soutěží nejen v družstvech, ale i mezi jednotlivci. Každé dítě bude mít na nástěnce červený šátek³³ se svojí fotkou pro lepší přehlednost. Odměnou za jednotlivé hry a aktivity, získají děti černé puntíky pomocí fixu na svůj červený šátek, jaký měl i Ferda Mravenec. Hodnocení bude zřetelné na šátku, podle úspěšnosti v pohybových aktivitách. V hodnocení družstev budou počítány body, které nasbírá každý jednatlivec, a to i za úklid svých věcí na pokoji. Kdo nasbírá nejvíce černých puntíků na svém šátku, bude odměněn plyšovým Ferdou Mravencem a ostatní dětí získají mraveniště sladkostí a diplom³⁴ za účast. Aby dětem nebylo smutno, zavěsíme na nástěnku maskota školky v přírodě Ferdu Mravence. V průběhu celé školky v přírodě budou dětem večer předčítány Ferdovy příběhy, které budou motivací k dalším hrám.

Děti rozdělíme do 4 družstev po šesti dětech např.:

1. Cvrčci- zelení,
2. Berušky- červené,
3. Broučci- žlutí,
4. Koníci-modří.

³³ Červený šátek bude z červeného krepového papíru, na kterém bude umístěno 22 bílých nalepovacích puntíků. Tyto puntíky budou postupně vybarveny černým fixem po splnění daného úkolu.

³⁴ Viz. příloha č. 7

3.9 Režim dne

- 7.00 - 8.00 budíček, rozcvička, osobní hygiena, úklid
- 8.00 - 8.30 snídaně
- 8.30 - 10.00 dopolední činnost I.
- 10.00 - 10.30 dopolední svačina
- 10.30 - 12.00 dopolední činnost II.
- 12.00 - 12.45 oběd
- 12.45 - 14.15 polední klid (odpočinek)
- 14.15 - 15.30 odpolední činnost I.
- 15.30 - 16.00 odpolední svačina
- 16.00 - 18.00 odpolední činnost II.
- 18.00 - 18.45 večeře
- 18.45 - 20.00 večerní program s vyhodnocením dne,
čtení z knížky Ferda Mravenec od Ondřeje Sekory³⁵
- 20.00 - 20.30 osobní hygiena, večerka

3.10 Program denních činností

Podle dětského hrdiny Ferdy Mravence je připraven pohádkový program plný her a činností převážně v přírodě, který povede děti celým jejich pobytem. Pod vedením pedagogů děti čeká program, kde si hravou formou změří své síly, rozvinou komunikaci, samostatné uvažování a řešení problémů. Denní program školky v přírodě je sestavený flexibilně, s ohledem na aktuální počasí a materiální vybavení.

Pokřik se bude provádět vždy po splnění hry nebo úkolu:

„Ferda je náš kamarád,
všechny nás má rad.
S Ferdou my se nebojíme,
do přírody vyrazíme!“

³⁵ Viz. příloha č. 8

1. den- pondělí

Dopoledne:

Příjezd, ubytování, oběd, seznámení s pokyny pobytu a s Ferdou Mravencem.

Odpoledne:

1. Zálesácky pochod³⁶

Časová náročnost: 40 minut

Pomůcky: žádné

Zaměření: rozvíjet znalost přírody, vést ke komunikaci, podněcování k tvořivému myšlení, rozvíjet postřeh a vnímavost

Místo: louka, les, cesta k vodní nádrži Všemina

Ferda motivuje: *Všichni jistě víte, kde žije má rodina, kamarádi, ale znáte i okolí mého domova? Rád vás seznámím s krásou naší louky a lesa. Tak se pozorně dívejte!*

Popis hry: Děti jdou v zástupu terénem lesa a pedagog čas od času zastaví u některé přírodniny a zeptá se, jak se jmenuje tato květina, co je tohle za strom (keř), který pták klove do stromu, co je to za horninu atd. Pokud dotázaný správně odpoví, vyhledává další plodinu či zvíře.

Bodování: Každé dítě získává jeden puntík na červený šátek za znalosti přírody.

Pokřik dětí!

³⁶ Srov. ZAPLETAL, M. *Hry v přírodě, velká encyklopedie her I.* 2. vyd. Praha: Olympia, 1987. s. 423.

2. Poznávkačka³⁷

Časová náročnost: 50 minut

Pomůcky: obrázky zvířat na papírových kartičkách

Zaměření: rozvíjet vztah k přírodě, zapojit se do hry, procvičit orientaci, dokázat pojmenovat zvířata, využívat nápaditosti, respektovat úspěchy druhých

Místo: okolí vodní nádrže

Ferda motivuje: *Jednou jsem byl v krásném kraji, kde protéká velká řeka a na jejích březích žije mnoho různých zvířat. Lidé, kteří přijíždějí do této oblasti na návštěvu, si chtějí prohlédnout zvířata, žijící podél řeky. K vidění je mnoho koní, krav, ovcí, koz, jelenů, bobrů, ryb, vodních ptáků, ale i plno drobného hmyzu a brouků. A my, si na takový krásný kraj zahrajeme. Jistě zahlédneme spousty zvířat.*

Průběh hry: V úseku přehrady v délce 20 m rozmístíme papírové kartičky s obrázky zvířat. Všechny děti podle družstev najednou vyrážejí do hracího území a snaží se najít co nejvíce obrázků zvířat, které jim byly přiděleny např.: 1. družstvo hledá kartičky zvířat žijících ve vodě, 2. žijící na souši 3. družstvo hledá kartičky ptáků a poslední družstvo hledá kartičky hmyzu a brouků.

Druhá část úkolu spočívá v kontrole nalezených kartiček a pojmenování zvířat.

Bodování: Každé dítě získá jeden puntík za znalosti o zvířatech.

Mokrý varianta: Místo venkovního prostoru si děti zahrají hru ve společenské místnosti, s několika variantami: 1. Místo obrázků zvířat, rozdáme dětem čisté papíry, na které namalují zvíře, které žije ve vodě, ve vzduchu a na zemi. 2. Můžeme i měnit náměty obrázků např. dopravní prostředky, jídlo apod.

Pokřik dětí!

³⁷ Vlastní zdroj.

Večer

Ochrana přírody³⁸

Časová náročnost: 45 minut

Pomůcky: papír a pastelky

Zaměření: seznámit děti s pravidly chování v přírodě a jejich dodržování, rozvoj vnímání a fantazie

Místo: společenská místnost

Ferda motivuje: *Když jsem si s kamarády hrál na schovávanou za dubovým pařezem, omylem jsem se schoval do staré odhozené plechovky, kterou tam nechali nějací táborníci, místo toho, aby ji po sobě uklidili. Proto vás děti prosím, nepomohli byste namalovat upozorňovací značky, aby lidé věděli, jak se v lese nemají chovat?*

Průběh: Rozdáme dětem čisté papíry s pastelkami a vyprávíme o ochraně přírody, jak se v ní správně chovat: neplašit hlučným hlasem zvěř a ptáky, nepůsobit škody rostlinám a živočichům, pohybovat se po vyznačených cestách a neznečišťovat okolí odpadky. Úkolem dětí je namalovat zákazovou značku, která by pomohla Ferdovi udržovat les v čistotě.

Bodování: Každé dítě získává jeden černý puntík za vymyšlenou značku.

Bojový pokřik!

³⁸ Vlastní zdroj.

2. den- úterý

Dopoledne:

1. Sběrna³⁹

Časová náročnost: 1 hodina

Pomůcky: přírodní materiály

Zaměření: poznávat přírodu, zdokonalit se v rychlosti, rozvíjet týmovou spolupráci a duševní zdraví

Místo: les, louka

Ferda motivuje: *Na kraji nedalekého města se nachází malý krámk s nápisem Sběrna. Když jsem byl malý a vracel ze školy, vešel jsem do krámku a zeptal se: „Co se tady sbírá?“ Pán za pultem mi odpověděl: „Sem lidé nosí nasbírané léčivé bylinky a z nich se potom vyrábějí léky“. Poděkoval jsem za odpověď a slíbil, že příště také přinesu nasbírané nějaké léčivé bylinky. Proto vás děti prosím o pomoc v jejich sběru.*

Průběh hry: Hrajeme v prostoru s různorodým přírodním prostředím. Hráči mají nasbírat co nejvíce různých druhů přírodního materiálu: listy stromů, spadlé šišky z jehličnatých stromů, různé plody-šípek, černý bez apod. Pedagog určuje, kdo a co bude sbírat, z důvodu alergických reakcí dětí. Jestli dřevinu, přírodninu, nebo volí sbírání podle jednotlivých kategorií: listy, šišky, plody, trávy apod. Hráči mají pojmenovat co nejvíce druhů z těch, které přinesli.

Bodování: Vítěz je ten, který přinese a určí nejvíce požadovaných druhů, získává dva puntíky a ostatní po jednom puntíku na šátek.

Mokrý varianta: Při nepříznivém počasí, by bylo vhodné obě dopolední hry vyměnit s jiným dnem, z důvodu návaznosti s dopolední hrou č. 2.

Pokřik dětí!

³⁹ Srov. BARTUNĚK, D. *Hry v přírodě s malými dětmi: hra a cvičení v přírodě pro děti ve věku od 4 do 8let*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. s. 136.

2. Tajná vůně⁴⁰

Časová náročnost: 1 hodina

Pomůcky: různé druhy přírodního materiálu, vůní (květy, plody, jehličí, mech apod.), které si děti natrhaly při dopolední hře; šátek na oči

Zaměření: rozvíjet čichové smysly, fantazii a představivost, rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, k přírodě a prostředí

Místo: lesní palouk, louka

Ferda motivuje: *Uprostřed lesa má svou chaloupku babka kořenářka, ke které chodím pro čaj, když jsem nachlazený. Na každé polici má spousty váčků a pytlíků s různými lesními plody a bylinkami, které krásně voní. Každý den babka chodí sbírat další bylinky, které suší na kamnech, po usušení je ukládá do příslušných pytlíků, ale protože je zapoměla popsát, musí je rozeznat podle vůně, pomůžeme jí?*

Průběh hry: Pedagog před začátkem hry vybere několik druhů aromatických přírodních materiálů (jehličí, květy, plody, kůru apod.), které děti ráno nasbíraly. Nejvhodnější je, když ukázky vloží do látkových pytlíků a rozestaví je do řady vedle sebe. Jednotliví hráči mají po čichu poznat, o jakou přírodninu se jedná.

Bodování: Hodnotí se počet správně určených vůní. Kdo pozná všechny vůně, získá dva puntíky na šátek, kdo se jednou splete, získá jeden puntík.

Mokrý varianta: Při nepříznivém počasí, by bylo vhodné obě dopolední hry vyměnit s jiným dnem, z důvodu návaznosti.

Poznámka: V současnosti je mnoho dětí alergických na některé přírodniny a ani o tom nevědí. Příznaky alergických reakcí (zčervenání, náhlé ekzémy a otoky) je třeba znát a vědět, jak na ně hned reagovat a jak se zachovat.

Pokřik dětí!

⁴⁰ Srov. BARTUNĚK, D. *Hry v přírodě s malými dětmi: hra a cvičení v přírodě pro děti ve věku od 4 do 8let*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. s. 137.

Odpoledne:

1. Hlemýždí závody⁴¹

Časová náročnost: 45 minut

Pomůcky: lano

Zaměření: posilovat mrštnost a rychlost, rozvíjet fyzické zdraví a týmovou spolupráci, pomáhat kamarádům

Místo: louka- deky, tělocvična- žíněnky

Ferda motivuje: *Na louce u velké rozkvetlé kopretiny, se každou neděli scházejí hlemýždi z celého okolí, protože tam mají závodní dráhu a celé odpoledne soutěží. Na závody přijdou fandit všechna zvířátka z okolí. Během závodů hraje kapela, kterou diriguje sám pan cvrček. A my si na podobné závody taky zahrajeme, schválně kdo bude nejrychlejší.*

Průběh hry: Děti rozdělíme do stejně početných družstev, označíme start a cíl za pomoci lana. Na začátku všichni z družstva leží na zádech těsně vedle sebe v řadě, první leží vedle startovní čáry. Hra začíná startovním povelom a tím, že se poslední ležící zvedne, běží kolem svých kamarádů a lehne si těsně vedle prvního směrem k cílové čáře. Jen co dolehne, vybíhá z ležícího konce další a běží si lehnout dopředu před prvního. Takhle postupuje celé družstvo až k cíli, jakmile poslední lehne na cílovou čáru, časomíra se vypíná.

Bodování: Družstvo s nejkratším časovým limitem získává jeden puntík.

Pokřik dětí!

⁴¹ Vlastní zdroj.

2. Domeček pro skřítky⁴²

Časová náročnost: 45 minut

Pomůcky: lesní přírodní materiál

Zaměření: poznávat přírodniny a ochranu lesa, rozvíjet fantazii a tvořivost, vést k všestranné komunikaci, respektovat práci kamarádů, podněcovat k tvořivému myšlení

Místo: les

Ferda motivuje: *Včera, když jsem šel lesem, slyšel jsem tenounce někoho plakat, šel jsem dál a uviděl v kapradí dva skřítky. Proč pláčete, zeptal jsem se. Vyprávěli mi, jak jim jejich domeček vzal minulou noc silný vítr a nemají kde bydlet. Pomůžete skřítkům nový domeček postavit?*

Průběh hry: Děti v družstvech si určí místo stavby domečku. Nasbíráme v lese různý přírodní materiál, který by byl vhodný ke stavbě např. šišky, klacíky, mech, kamínky, prostě vše co se dá v lese najít. Každé družstvo dle své fantazie a zručnosti postaví domeček pro skřítky, aby už neplakali.

Bodování: Za tento náročný úkol získává každý účastník po puntíku na šátek.

Pokřik dětí!

⁴² Vlastní zdroj.

Večer

Malované psaní⁴³

Časová náročnost: 40 minut

Pomůcky: papír a tužka

Zaměření: rozvíjet řeč, paměť, motoriku, smysl pro rytmus, melodii a verš, zlepšit koordinaci pohybu rukou

Místo: společenská místnost

Ferda motivuje: *Když jsem chodil ještě do školy, nejvíce mě bavil tělocvik a zpěv. My si teď zahrajeme na takovou malou školu, kde se cvičí a zpívá dohromady.*

Průběh hry: Děti mohou sedět nebo stát a podle vzoru pedagoga v rytmu říkanky „Myšičko myš“ opakují pohyby paží volně před tělem různými směry, paže střídáme, palec s ukazováčkem jsou spojeny. V rytmu říkanky „Skákal pes“ pohybujeme zápěstím pravé a levé ruky, děláme tzv. oblouky. Na rytmus písně „Koulelo se, koulelo“ kroužíme zápěstím pravé ruky, levé ruky i oběma rukama současně, pohyb provádíme oběma směry. V rytmu písně „Prší, prší“ vzpažíme, třepotáme střídavě prsty a současně pohybujeme seshora dolů. A na rytmus říkanky „Žába leze do bezu“ paže pokrčíme předpažmo, ruce v pěst, otevíráme a zavíráme dlaně.

Bodování: Všechny děti za šikovnost získávají jeden puntík.

Pokřik dětí!

⁴³ Srov. DOSTÁLOVÁ, I. *Hravě a zdravě*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého Olomouc, 2010. s. 31-37

3. den- středa

Dopoledne:

1. Puzzle⁴⁴

Časová náročnost: 20 minut

Pomůcky: rozstříhaný obrázek Ferdy Mravence

Zaměření: pomáhat kamarádovi, být zodpovědný za svoje jednání, budovat důvěru

Místo: louka, hřiště, volné prostranství

Ferdova motivace: *Jsem moc smutný, protože nějaké zlobivé dítě se doma nudilo a rozstříhalo můj obrázek i s mými kamarády Broukem Pytlíkem a Beruškou na několik dílků. Protože jsem malinký, trvalo by mi moc dlouho, než bych obrázek zase složil, proto vás děti žádám o pomoc.*

Průběh hry: Děti odstartujeme k běhu na louku vzdálené 30 m, pro rozstříhané kousky obrázku Ferdy Mravence. Každý má dovoleno vzít pouze jeden kousek a donést ho na start, kde se postupně složí za pomoci všech dětí celý obrázek, podobně jako puzzle, aby byl Ferda Mravenec opět veselý.

Bodování: Každé dítě získává po jednom puntíku za společně provedený úkol.

Mokrý varianta: pokud by nepřálo ráno počasí, lze úkol provést i ve společenské místnosti nebo chodbě. Bodování zůstává nezměněno.

Pokřik dětí!

⁴⁴ Vlastní zdroj.

2. Housenka⁴⁵

Časová náročnost: 1 hodina

Pomůcky: obrázek divizny, kopřivy, housenky

Zaměření: rozvíjet vztahy ke kamarádům, k přírodě, rozvíjet fyzické, duševní a sociální zdraví, rozvíjet týmovou spolupráci, vést k otevřené komunikaci

Místo: společenská místnost, tělocvična

Ferda motivuje: *Jednou za rok se u naší velké divizny sejdou housenky z celého okolí. Nejdříve si povídají, jak se jim daří, kde rostou nejšťavnatější lístky a na kterou květinu svítí nejdéle sluníčko a na konec se předvádějí, jak umí běhat. Běží od divizny ke kopřivě, tam se otáčí a běží zase zpět. My si hru zahrajeme společně s housenkami.*

Průběh hry: Děti rozdělíme do stejně početných družstev a každé družstvo utvoří jednu housenku tak, že si hráči stoupnou do zástupu, kousek od sebe a všichni se předkloní, levou ruku si prostrčí mezi nohama směrem dozadu a pravou rukou chytanou levou ruku hráče před sebou. Takto se vytvoří spojený zástup, kde volnou ruku má pouze první a poslední hráč. Housenky stojí na startovní čáře v dostatečném rozestupu a před nimi ve vzdálenosti 15 - 20 metrů stojí mety, které budou housenky obíhat. Na znamení vyběhnou, oběhnou metu a běží zpět do cíle. Trať musí absolvovat bez rozpojení. Pokud se housenka roztrhne, vrací se na startovní čáru, hráči vytvoří novou housenku, pevněji se pochytají a znovu vyráží na trať.

Bodování: Hráči v housence, kteří proběhnou cílem, získávají jeden puntík na šátek.

Pokřik dětí!

⁴⁵ Srov. BARTUNĚK, D. *Hry v přírodě s malými dětmi: hra a cvičení v přírodě pro děti ve věku od 4 do 8let*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. s. 28.

Odpoledne:

Velká šipkovaná⁴⁶ s překvapením (jízda na koních)

Časová náročnost: 3 hodiny (svačinka s sebou)

Pomůcky: nastříhaný krepový papír, úkoly napsané na archu papíru, připínáčky

Místo: rovná cesta s minimálním stoupáním

Zaměření: orientovat se v prostoru, rozvíjet vztah k přírodě a k lidem, podněcovat k tvořivému myšlení, logickému uvažování, vést k účinné komunikaci

Ferdova motivace: *Protože každý kus lesa není stejný, potřebuji vyznačit cestu za svými kamarády, abych se neztratil, ale nemám to zas tak jednoduché, po cestě ovšem musím plnit úkoly, abych mohl jít dál a dojít na konec cesty, kde mě čekají čtyřnozí kamarádi jako překvapení, pomůžete mi?*

Průběh hry: V lesním a volném prostoru vyznačíme trať pomocí fáborků, které jsou umístěny do výšky očí na větvích stromů, v intervalech 10 - 30 m. Úkoly jsou od sebe vzdáleny 400 m. Děti jdou na procházku podle fáborků, hledají cestu a plní úkoly, až dojdou na Ranč Všemina, kde děti čeká překvapení v podobě projížďky na koni. Nedaleko hotelu se nachází Ranč Všemina, kde jsou ustájení koně i poníci pro nejmenší. Dále se na ranči nachází i jezdecká škola a krytá celoroční jízdárna. Po dohodě s personálem můžeme s dětmi vyzkoušet jízdu na koni na cvičném okruhu nebo v terénu.

- Úkoly k šipkované:
1. Jak se jmenují kamarádi Ferdy Mravence?
 2. Vyjmenuj lesní zvířata na obrázku.
 3. Dokonči názvy pohádek podle obrázků?
 4. Urči lesní plody dle obrázku?
 5. Vyjmenujte společně, jak se v lese musíme chovat?

Bodování: Všechny děti získají za snahu při plnění úkolů a za odvážnou jízdu na poníkovi jeden puntíky na šátek.

⁴⁶ Vlastní zdroj.

Mokrý varianta: Tato procházka se hrou a jízdou na koni, by byla škoda nahrazovat, proto by bylo vhodné ji přesunout na jiný den.

Pokřik dětí!

Večer

Mravenčí chůvičky⁴⁷

Časová náročnost: 30 minut

Pomůcky: gymnastická obruč, plastové vršky

Zaměření: posílit klenbu nožní, rozvíjet fyzické a duševní zdraví, pomáhat kamarádovi, podněcovat k řešení problémů, rozvíjet úspěchy vlastní i druhých

Místo: společenská místnost, tělocvična

Ferda motivuje: *Každým rokem se přiblíží doba, kdy si všechna zvířata v lese musí udělat zásoby na zimu, tak i mravenci, jinak by se nedočkali jara. Pomůžete mi, se zásobou jídla na zimu do mraveniště?*

Průběh hry: Bosé děti rozdělíme do trojic a postavíme kolem mraveniště, které představuje gymnastická obruč. Úkolem každé trojice je připravit si zásoby jídla na zimu do mraveniště. Uchopíme vršek prsty nohou a přemístíme jej do středu kruhu.

Bodování: Hráči, kteří si přepraví nejvíce zásob na zimu, získávají jeden puntík na šátek.

Pokřik dětí!

⁴⁷ Vlastní zdroj.

4. den- čtvrtek

Dopoledne:

1. Podej to dál⁴⁸

Časová náročnost: 20 minut

Pomůcky: míč

Zaměření: rozvíjet zručnost, fyzické zdraví, učit se zodpovědnosti za svoje činy, rozvíjet týmovou spolupráci, naučit se nejrůznější sportovní aktivity

Místo: hřiště, louka, společenská místnost, tělocvična

Ferda motivuje: *V našem mraveništi na kraji lesa je na sklonku léta mnoho práce, protože si mravenci musí dopravit domů spoustu zásob na dlouhou zimu. Všichni si pomáhají, proto si vytvoří dlouhé řady za sebou a co nejrychleji, si podávají malá semínka rostlin, které rostou vedle mraveniště. Ale ani jedno semínko jim však nesmí upadnout.*

Průběh hry: Děti si stoupnou do kruhu za sebe, tak aby se každý díval na záda kamaráda. Na začátku všichni zvednou ruce nad hlavu a navzájem si předávají, posílají míč nahoře, aniž mi pokrčili ruce. Míč musí oběhnout dokola, pokud spadne a dotkne se země, vrací se na start a začíná se znovu.

Obdobná varianta je, že se děti rozkročí a míč si posílají v předklonu mezi nohama bez spadnutí. Stíhací závod můžeme uspořádat, pokud do hry vložíme více míčů za sebou.

Bodování: Každá hráč získává jeden puntík za snahu a zručnost.

Mokrý varianta: Místo venkovního prostoru můžeme využít tělocvičnu. Bodování zůstává nezměněno.

Pokřik dětí!

⁴⁸ Srov. BARTUŇEK, D. *Hry v přírodě s malými dětmi: hra a cvičení v přírodě pro děti ve věku od 4 do 8let.* 1.vyd. Praha: Portál, 2001. s. 33.

2. Bacily⁴⁹

Časová náročnost: 1 hodina

Pomůcky: plachta nebo žíněnka

Místo: louka, hřiště, tělocvična

Zaměření: rozvíjet fyzické, duševní a sociální zdraví, rozvíjet vztahy k lidem, rozvíjet týmovou spolupráci, vést ke komunikaci, rozvíjet tvořivost

Ferda motivuje: Určitě znáte básničku, jak se polámal mraveneček:

*„Polámal se mraveneček, ví to celá obora,
O půlnoci zavolali mravenčího doktora.*

*Doktor klepe na srdíčko, potom píše receptis,
3x denně prášek cukru, bude chlapík jako rys.*

*Dali prášky podle rady, mraveneček stůně dál,
Celou noc byl jako v ohni, celý den jim proplakal.*

*Čtyři stáli u postýlky, pátý těšil, neplakej,
Pofoukám ti na bolístku, do rána ti bude hej.*

*Pofoukal mu na bolístku, pohladil ho po čele,
Hop a zdravý mraveneček ráno skáče z postele.“⁵⁰*

Průběh hry: Uprostřed hracího pole rozložíme plachtu nebo žíněnku, která představuje nemocnici. Všichni se volně pohybují ve vyznačeném území. Podle počtu dětí určíme jednoho až tři bacilonosiče, kteří budou ostatní honit a rozdávat bacily (dotek rukou) - označíme je např. šátkem. Po určenou dobu rozdávají bacily stále stejní hráči. Ten, kdo bacil dostane, si lehne na zem na záda a nechá trčet vzhůru obě paže a nohy. Leží v pozici „mrtvého brouka“. Ostatní ho mohou zachránit tím, že ho dva kamarádi zavedou do nemocnice - na plachtu. Tam se z něho stává zdravý jedinec a utíká na pomoc ostatním kamarádům.

⁴⁹ Srov. BARTUNĚK, D. *Hry v přírodě s malými dětmi: hra a cvičení v přírodě pro děti ve věku od 4 do 8let*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. s. 40.

⁵⁰ Srov. RUKAVIČKOVÁ, L. *Ferda Mravenec: etapová hra*. 1. vyd. Brno: Mravenec, 2003. s. 10.

Bacilem nakaženého človíčka musí do nemocnice dopravit vždy dva hráči. Záchranáři nemohou od bacilonosičů dostat bacil.

Hru několikrát opakujeme, aby se v roli bacilonosičů vystříдалo co nejvíce hráčů. Měníme způsoby předávání bacilů, doteky pouze na spodní část těla, vybíjení míčem atd. Musíme zdůraznit šetrné pokládání „nemocných“ na zem.

Bodování: Při této hře si zaslouží za pomoc nemocným každý účastník jeden puntík na šátek.

Mokrý varianta: Tato hra je vhodná jak do místnosti, i venkovní prostor.

Pokřik dětí!

Odpoledne:

1. Stopování zvířat⁵¹

Časová náročnost: 1 hodina

Pomůcky: kartičky s obrázky zvířat

Zaměření: podněcovat k tvořivému myšlení, řešení problémů a logickému uvažování, rozvíjet tvořivost a fantazii, rozvíjet vztah k přírodě

Místo: les, louka, tělocvična

Ferda motivuje: *Často chodím se svým kamarádem Broukem Pytlíkem na procházku lesem a ukazuji mu stopy zvířat a hnízda ptáků. Tak zjišťujeme, jaké zvířata žijí v našem okolí. Pojdte s námi a hledejme společně, jaká zvířata u nás žijí.*

Průběh hry: V přírodním otevřeném prostoru (kvůli přehlednosti) vytvoříme cestu za pomoci kartiček s obrázky zvířat tak, že od každé kartičky je vidět kartička další. Děti pouštíme na trať v časových rozestupech, s cílem zapamatovat si co nejvíce zvířat, které po cestě na kartičkách uvidí a následně je v cíli sdělit pedagogovi.

Bodování: Za snahu vyjmenovat všechna zvířata, získává každý hráč jeden puntík na svůj šátek.

⁵¹ Vlastní zdroj.

Mokrý varianta: Venkovní prostor se dá při této hře nahradit i tělocvičnou.

Pokřik dětí!

2. Štafetový víceboj⁵²

Časová náročnost: 40 minut

Pomůcky: žádné

Zaměření: rozvíjet fyzické a duševní zdraví, rozvíjet týmovou spolupráci, učit zodpovědnosti za svoje činy a jednání, pomáhat kamarádovi

Místo: louka, hřiště

Ferda motivuje: *Pod vrbou na břehu potoka dováděli a poskakovali malí zajíci. Protože se nemohli dohodnout, který je rychlejší, udělali si závodní dráhu, na které změřili síly a závodili pokaždé jinak. Nejdříve poskakovali, potom běhali pozadu, skákali po jedné noze, pak po druhé a každý si mohl vymyslet různý způsob. A my si děti na podobné závody zahrajeme také.*

Průběh hry: Soutěžít mohou jednotlivci, ale i družstva. Dráha začíná na základní čáře a její konec určuje 10- 15m vzdálená meta (kámen, svršek oděvu apod.). Každé družstvo má svoji metu. Hra probíhá v jednotlivých disciplínách.

Na znamení vybíhá zástupce z každého družstva určeným způsobem směrem k metě, kterou obíhá a vrací se zpět na start, kde předá štafetu dotykem ruky dalšímu hráči v pořadí. Disciplíny jednotlivých závodů: klasický běh, běh pozadu, poskoky po levé noze k metě a po pravé zpět, běh po čtyřech, cval stranou, žabák, chůze ve dřepu apod.

Bodování: Každý hráč získává po jednom puntíku na šátek za snahu napodobit různá zvířata.

Mokrý varianta: Místo venkovního prostoru si děti tuhle hru mohou zahrát v tělocvičně. Bodování zůstává nezměněno.

Pokřik dětí!

⁵² Vlastní zdroj.

Večer

Stužky⁵³

Časová náročnost: 20 minut

Pomůcky: barevná stužka pro každého dlouhá 30 cm

Místo: tělocvična

Zaměření: rozvíjet fyzické zdraví, rozvíjet fantazii a tvořivost, vést k otevřené komunikaci, podněcovat k tvořivému myšlení

Ferda motivuje: *Když svítí sluníčko, scházejí se na malé lesní mýtince nedaleko mravenišť trpaslíci z celého lesa a hrají si tam. Jedno odpoledne si tři muzičci začali vyměňovat své barevné pásky, kterými mají převázané kazajky. Každému se líbila víc ta cizí. Přidali se však i ostatní a za chvíli vznikla veselá mela. Vzájemně si pásky brali, honili se a některý jich měl rázem několik. Večer však každý odcházel domů s přepásaným kabátkem.*

Průběh hry: Vytyčíme hrací území o rozměrech přibližně 20 x 20 m, kde se každý pohybuje a hraje sám za sebe. Všichni hráči mají vzadu za pasem připevněnou stužku, která volně visí a je možné ji vytáhnout. Každý hráč má za úkol sebrat co největší počet stužek od ostatních hráčů, zároveň si musí hlídat tu svou. Jestliže mu ji někdo vezme, hra pro něho končí a opouští hrací území. Nejsou povoleny jakékoli osobní střety a fyzické napadání. Hra vyžaduje um a šikovnost, jak co nejefektivněji se zmocnit další stužky kamarádů.

Bodování: Hráči získávají jeden puntík za nasbírané stužky.

Pokřik dětí!

Celkové vyhodnocení aktivit Ferdy Mravence, předání titulu Ferdy Mravence pomocí šátku s puntíky, rozdělení sladkostí, udělení diplomů, táborák či diskohrátky.

⁵³ Srov. BARTUNĚK, D. *Hry v přírodě s malými dětmi: hra a cvičení v přírodě pro děti ve věku od 4 do 8let*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. s. 42.

5. den-pátek

Dopoledne:

Úklid pokojů a objektu, oběd.

Odpoledne:

Návštěva ZOO Lešná

Zlínská zoologická zahrada je místem, kde jsou k vidění zvířata všech kontinentů, v přírodním bioparku s volným výběhem. Zvířata tu žijí v prostředí, které je podobné tomu, ze kterého pocházejí. Pěkné prostředí dotváří historický zámecký park, starý více než 200 let.

Děti seřazené ve dvojicích a označené červeným šátkem s černými puntíky pro přehlednost, provedeme zoologickou zahradou, kde děti spatří spousty exotických zvířat, které u nás v lese nepotkáme. Procházkou projdeme objekt zoologické zahrady, s dvěma přestávkami na svačinu, a to u krmení tučňáků a u zámečku na dětském hřišti. Děti mají na cestu láhev s pitím a svačinku s oplatkem.

Při deštivém počasí můžeme zoologickou zahradu vyměnit za návštěvu zámku v ZOO Lešná.

Příjezd domů v odpoledních hodinách, poslední pokřik a předání dětí rodičům.

Závěr

Bakalářský projekt je zaměřen na uspořádání školky v přírodě s pohybovými aktivitami pro Mateřskou školu Bělkovice - Lašťany, která tuto akci dosud nepořádala. Z tohoto důvodu jsme navrhli vytvoření programu školky v přírodě pro děti předškolního věku v Aktivityparku Všemina s doprovodným maskotem dětského hrdiny Ferdy Mravence.

V tomto věku děti touží po činnostech v dětském kolektivu, navazují vztahy a rozvíjejí se jejich duševní schopnosti. Pobyt na školce v přírodě přinese dětem intenzivní prožitky, které pomohou k jejich všestrannému osobnímu rozvoji. Cvičení a pobyt v přírodě, je nedílnou součástí života člověka. Pestrost prostředí a krása přírody bude dětem inspirací a pomůže rozvíjet jejich vztah k životnímu prostředí a kamarádům. Činnosti budou pomáhat poutavou formou k uvědomění si důležitosti ochrany přírody.

Domnívám se, že aktivity nabízené v rámci školky v přírodě nasměrují děti k aktivnějšímu přístupu k ochraně přírody, probudí jejich zájem o své okolí a pomohou k jejich zdravému vývoji. To je dle mého názoru jedna z možností, jak přispět k jejich šťastnému dětství.

Tento program bude uskutečněn na jaře školního roku 2012/2013 Mateřskou školou Bělkovice - Lašťany, dle zájmu dětí a rodičů.

Použitá literatura

BARTUNĚK, D. *Hry v přírodě s malými dětmi: hra a cvičení v přírodě pro děti ve věku od 4 do 8let*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 159 s. ISBN 80-7178-539-3.

ČERMÁK, M. *Dějiny obce Bělkovice - Laštány*. 1. vyd. Bělkovice - Laštány, 2008. 223 s. ISBN 978-80-85807-34-9.

DOSTÁLOVÁ, I. *Hravě a zdravě*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého Olomouc, 2010. 39 s. ISBN 978-80-244-2571-9.

HÁJEK, B. HOFBAUER, B. PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. 239 s. ISBN 978-80-7367-473-1.

HANUŠ, R. JIRÁSEK, I. *Výchova v přírodě*. Ostrava: Vysoká škola báňská-Technická univerzita, 1996. 58 s. ISBN 80-7078-381-8.

KOUŘIL, M. *Bělkovice - Laštány 900 let*. Olomouc: OKS, 1978. 104 s. OK-ONV 403-14-2-19/78.

KŘÍŽEK, J. *Škola v přírodě*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1982.

MATĚJČEK, Z. POKORNÁ, M. *Radosti a starosti: předškolní věk, mladší školní věk, starší školní věk*. 1. vyd. Jinočany: H+ H, 1998. 205 s. ISBN 80-86022-21-8.

RUKAVIČKOVÁ, L. *Ferda Mravenec: etapová hra*. 1. vyd. Brno: Mravenec, 2003. 27 s. ISBN 80-86560-52-X.

SEDLAŘÍK, M., KUČERA, S. *Příprava a organizace školy v přírodě*. Olomouc, 1987.

SEKORA, O. *Knížka Ferdy Mravence*. 13. vyd. Praha: Albatros, 2004. 179 s. ISBN 80-00-01288-X.

STREJČKOVÁ, E. ed. a kol. *Děti, aby byly a žily*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2005. 96 s. ISBN 80-7212-382-3.

ŠIRCOVÁ, I. *S dětmi v přírodě: zážitková výchova po celý rok*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. 159 s. ISBN 978-80-7367-201-0.

ZAPLETAL, M. *Hry v přírodě, velká encyklopedie her I*. 2. vyd. Praha: Olympia, 1987. 629 s. ISBN 27-003-87.

Internetové zdroje

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA BĚLKOVICE - LAŠŤANY. *Učíme se pěkně hrát a svůj život poznávat.*[cit. 8. 6. 2012][online], Dostupné z WWW:
< <http://www.skolabelkovice.cz/ms/?page=contents&i=12> >.

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Foto Základní a mateřské školy Bělkovice - Lašťany

Příloha č. 2 - Identifikační údaje

Příloha č. 3 - Foto oddělení Včelek

Příloha č. 4 - Plakátek

Příloha č. 5 - Přihláška

Příloha č. 6 - Seznam věcí + potvrzení o bezinfekčnosti

Příloha č. 7 - Diplom

Příloha č. 8 - Ukázka z knihy Ferdy Mravence od Ondřeje Sekory

Příloha č. 1

Základní škola Bělkovice - Laš'any, v pozadí Sokolovna.

Mateřská škola Bělkovice - Laš'any.

Příloha č. 2

Identifikační údaje

Název zařízení:	Základní škola a Mateřská škola Bělkovice - Lašťany, příspěvková organizace
Adresa:	Bělkovice - Lašťany 373, 783 16 příspěvková organizace
Právní norma:	Identifikátor právnické osoby: 650 041 887 IČO: 70990158
Ředitelka:	Milena Přikrylová
Telefon:	585396551, mobil: 731517500
Email:	skola.belkovice@tiscali.cz
Internetové stránky:	www.skolabelkovice.cz
Zřizovatel:	Obec Bělkovice - Lašťany
součást:	Mateřská škola Bělkovice - Lašťany
Adresa:	Bělkovice - Lašťany 194, 783 16
IZO:	107 626 187
Vedoucí učitelka:	Anežka Hynková
Telefon:	585396086, mobil: 731517461
Email:	materskaskola@skolabelkovice.cz

Příloha č. 3

Oddělení Včelek si hraje s PET vršky.

Příloha č. 4- plakátek

Školka v přírodě

s pohybovými aktivitami

Ferdy Mravence

pro děti předškolního věku

Kdy: 13. - 17. 5. 2013

Kde: Activitypark Hotelu
Všemina

Cena: 2.300 Kč
(ubytování, strava, doprava)

Informace a přihlášky:
u p. učitelky Klapkové,
tel. 724 969 351

Příloha č. 5

ZÁVAZNÁ PŘIHLÁŠKA NA ŠKOLKU V PŘÍRODĚ

Podepsáním závazné přihlášky potvrzujete souhlas s podmínkami ŠVP.

Kde: Hotel Všemina, Aktivitýpark, okr. Zlín

Kdy: 13. – 17. 5. 2013

Cena: 2.300 Kč

Podmínkou k závaznému přihlášení dítěte na školku v přírodě je odevzdání této přihlášky s podpisem zákonného zástupce a zároveň úhrada zálohy ve výši 1.000,- Kč a to nejpozději do 20. 1. 2013. Doplatek bude vybírán měsíc před odjezdem.

Přihlašuji svého syna/dceru na školku v přírodě.

Datum narození:

Rodné číslo:

Zdravotní pojišťovna:

Adresa trvalého bydliště:

V případě nutnosti kontaktovat rodiče nebo příbuzné na tel. čísle:

Matka:

Otec:

Pro Vás důležitá upozornění (spaní, léky, zlovyky....):

V Bělkovicích dne:

Podpis rodičů:

Příloha č. 6

Školka v přírodě- Všemina (13. 5. - 17. 5. 2013)

Co nás čeká?

Hlavním maskotem je Ferda Mravenec, který bude děti motivovat k pohybovým aktivitám, učit poznávat přírodu, kde žijí různá zvířata a rostliny, rozvíjet vztahy mezi dětmi, učit pracovitosti a tvořivosti (hry v lese, na hřišti, vycházky do přírody, projížďku na koni, hledání pokladu...), ale i hodnotit práci a soutěže dětí.

Dozor: p. Hamplová, p. Hynková a jako zdravotník p. Klapková

Odjezd: 13. 5. 2013 v 8.30 hod od MŠ Bělkovice - Lašťany. Akce začíná obědem, proto dětem do batůžku přibalte svačinu a pití. Nezapomeňte na pláštěnku!

Dřívjezd: 17. 5. 2013 kolem 15 hod.

Kontaktní telefon: 724 969 351 využívejte prosím přiměřeně, pro Váš pocit klidu a pohody. Nastanou-li problémy, budeme vás ihned informovat.

Cena: 2.300,- Kč (záloha 1000 Kč do 20. 1. 2013, doplatek do 13. 4. 2013).

S sebou:

Batůžek na výlety, ve kterém bude láhev s pitím, svačina na cestu, pláštěnka, kapesník, pokrývka hlavy proti slunci, a trochu místa na odložení svetříku nebo bundičky, pokud se oteplí.

Igelitová taška s obuví do deště, přezůvkami, sandály a teniskami- bude v botníku.

Do kufru nebo tašky oblečení na spaní, pobyt venku i v místnosti. Nezapomeňte na plyšové zvířátko. Přidejte baterku, děti rády použijí baterková prasátka.

Taštičku s toaletními potřebami, případně krémem na opalování, ručníky, toaletní papír, sprej proti klíšťatům- bude v umývárně.

Všechny věci dětem řádně podepište!

Nedávejte dětem s sebou cenné věci, neručíme za ně.

Pitný režim je zajištěn, láhve před každou vycházkou vymyjeme a dolijeme čajem.

Pro zpestření mohou mít děti 2- 3 půllitrové minerálky, záleží na Vašem uvážení.

Prohlášení o bezinfekčnosti

(podepsat a odevzdat v den odjezdu spolu s léky dítěte a kartou pojišťovny zdravotníkovi)

Prohlašuji, že můj syn/dcera.....

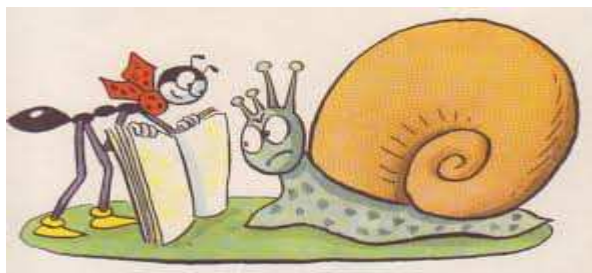
narozený/á.....

bytem.....nepřišel/a do styku s žádnou infekční chorobou.

Dne:

Podpis rodičů:

Příloha č. 7

Diplom

**za účast na školce v přírodě
s Ferdou Mravencem**

získává: _____

Všemina 2013

Příloha č. 8

Ukázka z knihy Ferdy Mravence od Ondřeje Sekory:

„Najednou se ozvalo zvolání, že se až jehlicí na mraveništi sypalo: „Pozóóór!“ Hoch se rychle rozhlížel na všechny strany, kdo to asi volá, ale nikde nikdo. A zase: „Pozóóór, pozóóór!“, až se jehlicí na mraveništi sypalo.

Co je to? Běží někdo po cestě? Nebo po lese? Hoch se vzpřímil a pátral na všechny strany. Jakmile se však vzpřímil, hned to znělo docela potichounku: „Pozóóór!“

Vždyť to někdo volá z mraveniště! Opravdu. Bylo to z mraveniště. Na vrcholku hromádky stál mravenec se šátkem kolem krku a s ranečkem na zádech. V ruce držel kus jehlicí, které se lesklo jako zrcadlo, tak bylo hladké, a volala na celé kolo: „Pozóóór, z cesty, pozóóór!“

A než se kdo nadál, sedl si mravenec na jehlicí a húúúúú! Jel na něm vesele dolů jako na sáňkách. A jak jel dolů, nevyhnuli se mu uprostřed cesty nějací tesaři, kteří nesli do mraveniště trám. Vrazil do nich, trám spadl, tesaři také. Ale čipera mravenec si z toho nic nedělal, vyskočil honem zase na jehlicí a fúúúúú! Dojel na svých podivných sá'nkách až dolů. Panečku, a jak přitom vytáčel zatáčky!

Uhodnete, kdo to byl? Inu, kdo jiný než Ferda Mravenec!“⁵⁴

⁵⁴ SEKORA, O. *Knížka Ferdy Mravence*. 13. vyd. Praha: Albatros, 2004. s. 9-10.